

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK
minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal lehetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadjatik.

Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)
a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
ezimszendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
		széri hirdetéskor					
		ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr
10/16	lap	14	36	70	120	200	360
8/16	"	7	18	35	60	100	180
4/16	"	350	9	1750	30	50	90
2/16	"	175	450	875	15	25	45
1/16	"	90	225	440	750	1250	2250

Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés
számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. ftba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Értesítés és kérelem.*

Miután az erdélyi gazdák harmadik vándor gyűlése folyó 1874. évi octoberhó 1. 2. 3. és 4. napjaiban fog megtartatni, tiszteletteljesen felkérhetnek a t. hatóságok, egyletek és magánosok, hogy a vándorgyűlésen tárgyalatni óhajtott témákat, kérdéseket vagy indítványokat legkésőbb folyó évi augustushó 15-éig az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatalához eljuttatni sziveskedjenek.

Kelt Kolozsvárt 1874. juliushó 2-án.

Báro Huszár Sándor
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

A háromszéki trágyakezelés.

Jóllehet a trágyáról, ennek némeiről, a különböző trágyanemek alkatrészeiről, kezeléséről és alkalmazási módjáról sokat lehet olvasni szakkönyvek és szaklapokban: mindamellett nem tartom fölösle-

gesnek egy egyszerűsége mellett czélszerű és a háromszéki gazdaközönség által sikerrel üzött trágyakezelés rövid ismertetését, mely a mi viszonyaink között, sok okszerűbb, de azért néha nagyon is költséges trágyakezelési mód fölött általános elterjedésre jogosult.

Az istálló közvetlen szomszédságában van a többé kevésbé szabályos alakú trágyagödör, mélysége különböző 1—2¹/₃ láb; térfogata a gyakorlat után az állatok számához viszonyítva elég pontosan van megállapítva. Ámbár óhajtandó volna annak fenekét és oldalait a trágyalé átszivárgásának meggátolása végett jó szívós agyaggal kiverni, ez azonban ritkán fordul elő.

Az állatok rendszeren almozdatnak. A trágya az istállóboi naponta kihordva, egyenlő rétegekben elterítettik és e közben meg is tapostatik.

Az istállók rendszeren a trágyalé felfogására alkalmas s agyaggal jól kivert hidlásaljal vannak el látva, honnan a meggyült trágyalé koronként a trágyadombra hordatik és kellően szétosztva arra öntöztetik. A legtöbb esetben a trágya nem rakatik a gödör széléig, hogy a leszivárgó trágyalé itt meggyülve annak gyakori öntözésére fordíthatassék. Az értelmesebb gazdák, a trágya kilugoztatását meggátolni akarván, kezdenek ma már az esőnek és hólének a

* Tiszteletteljesen kérjük erdélyi lapársaink, valamint a magyar szaklapok tekintetes szerkesztősegeit ezen értesítés szíves közlésére.

trágyadombtól elvezetésére utat nyitni. Ezen felül a legtöbb háromszéki gazda falun úgy, mint városon belső telke szélességében, szombat estve vagy vasárnap reggel, az utcát megsepri, sepreti s ezen szeméttel, az udvar söpredékével és mindennemű gaz és gyommal mely az udvaron és kertben nyerhető trágyagödre tartalmát szaporítja és trágyája minőségét emeli. Így termel a székely atyafi 3—4 hó lefolyása alatt sok és jó trágyát: míg Erdélynek sok más általam ismert részeiben alig elég egy év kevésbé jó minőségű trágya előállítására.

Háromszéken két trágyázási időny szokásos. Az ősztől tavaszig termelt trágya tavaszon át, az ezantul gyült pedig nyár végével hordatik ki rendesen. A téli trágyának a nevezett időnyen történő kihordására vonatkozólag felhívom háromszéki gazdatársaim figyelmét, hogy a helyes kezelés mellett különben is a kívánt korhadási (érés) fokot korán elért trágyát célszerű volna már télen kihordani, mi által kettős haszon lenne elérve, ugyanis:

Télen át hordva ki a trágyát annak illó alkatrészei szénsav és ammoniak, melyek nemcsak mint értékes növénytápanyagok fontosak, hanem az ásványi növénytápanyagok feloldásában is nagy szerepet játszanak, kevésbé vannak az elillanásnak kitéve, mint a melegebb tavaszi napokon.

Másfelől megtörténik, hogy tavaszon a gazda teendői egymásra halmozódván, kénytelen a trágyaki-hordást elnapolni, mely elnapolással karöltve jár az illó alkatrészek nagyobb mérvű eltünése. E mellett azért is káros a télen kihordható trágyának tavaszon vagy nyáron történő hordatása, mert így a trágyában fekvő forgó tőkénk kamatozatlan hever.

A szokás, mondják, természetévé válik az embernek, és ebben sok is a való. De hisz ragadjuk ki magunkat a szokás és előítéletek uralma alul, különben ezek rabszolgái maraduuk. Tudjuk, hogy a kapás- és zöldtakarmány növények dús szár- és levélképződésükhöz megkívánják a friss trágyát, holott a kalászosoknak ez ártalmára van, mert tulságos szárképződésre ingerli ezeket a magtermés rovására, gyakran pedig a friss trágyás talaj száraz időjárás alkalmával kiégeti a kalászos növényeket és mégis inkább ez utóbbiak alá történik a trágyázás. Hagyjanak fel háromszéki gazdatársaim a régi szokással, hordják ki trágyakészletüket kapás- és zöldtakarmánynövények alá télen át, hisz a legegyszerűbb gazda is tapasztalásból tudhatja, hogy a törökbuza, répa, bükköny és

a többi mennyivel jobban diszlenek friss trágyás talajban, mint a kalászosak.

Nem czéлом hazánk legtöbb vidékén még a nagyobb gazdaságokban is elhanyagolt trágya kezelést tüzetesen bírálni. A ki tudja, hogy minő hanyagság mutatkozik az almozásnál, a trágyának az istállóból kihordása után annak mindenféle szétszórtságából a trágya könnyű kiszáradhatása és illó alkatrészeinek minden akadály nélkül történő eltünése folytán, és a trágyalének figyelemre nem méltatása körül: az előtt világos leend, hogy minő okból ismertettem a háromszéki egyszerű trágyakezelést, mely az általam a kihordási idő és alkalmazásra vonatkozólag tett észrevételek figyelembe vétele mellett kisebb és nagyobb gazdaságokban általános elterjedésre volna érdemes.

A tudomány követeli és a nyomasztó helyzet mindinkább sarkal, hogy a trágyára, Kenessey Kálmán jeles gazdasági írónk szerint — a gazdaságnak elérére, életforrására mind több-több figyelmet fordítsunk.

Dósa István.

Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon.

(Folytatás.)

2. Fejezet: A GYÖK- ÉS GUMÓSNÖVÉNYEK.

A gyök- és gumós növények, — az időszaki kerti termények kiállításától eltekintve — a répa és burgonya által csak igen gyengén voltak képviselve. — E fölött azonban annál kevésbé lehet csudálkozni, miután a nyári hőség, a répa- gyök és burgonya-gumó megfelelő állapotban megőrzését, főleg azon hónapokban, melyekben azok rendszerint a további tartásra alkalmatlanok, felette megnehezítette.

A répa részint egészen víz alá szorítva, részint pedig elültetve, jellemét mindent össze véve a kiállítás bezártáig jobban megőrizte, mint a burgonya. — A burgonya sajtárokban, kosarakban és tányérokban állítván ki, a nyári hőtől sokkal inkább szenvedett és a tavaszi és őszi hónapok kivételével, midőn részben megújított, csak elfonyadt, természetes állapotából kivetkőztetett minőségében volt szemlélhető.

A répa és burgonya, mint inkább a helyi fogyasztásra utalt és az élénkebb nemzetközi forgalomból kizárt terményei a mezőgazdaságnak csak Magyarország, Ausztria, Németország, Franciaország és Egyiptom kiállításában voltak láthatók.

A répa, mint takarmány és czukorrépa vonta magára a figyelmet.

Takarmányrépa Magyarországból, Csehbürg herczeg a vacsi pusztáról és a balaghvári uradalom

ból. Ausztriából Sina báró a rossitzi uradalomból állított ki. — Coburg herceg kiállításában a répák megtisztítva sajtárokban; Sina báró kiállításában pedig, mint magtermelésre felhasználtak, üvegtölcsérekben, televénydús földbe ültetve lettek bemutatva.

Czukorrépat Ausztriából Coburg herceg Walterskirchen, Ebenthal és Dürnkrot-ban fekvő jószágai, Franciaországból pedig Legrand Simon Bersée-ből (Dep. du Nord) és Desprez père et fils Capelle-ből (Dep. du Nord) állították ki. Coburg herceg a répákat megtisztított száraz állapotban tette ki a szemlére, míg Legrand a megtisztított gyököket üvegedényekben, egészen víz alá süllyesztve mutatta be, Desprez pedig a répákat, mint magtermőket, elültetve, a megtisztított gyököket pedig szintén vízbe helyezve állította ki.

Desprez père et filsnek kiállítása a cukorrépa magja, gyöke és magtermő répáinak minősége tekintetében egy ritka szorgalommal összeállított gyűjteményt képezett, mely a kiállításon versenyző nélkül maradt s Despreznek a cukorrépa magtermesztés körül kifejtett szorgalmáról és az okszerű kiválasztás által nyert eredményeiről igen kedvező tanúságot tett.

Desprez a magrépákat cukortartalmukra irányzott elemzés által választván meg, közleménye értelmében 3 fő válfajtát sikerült létesítenie, melyek mindenike ismét több különleges válfajtát tartalmaz.

A fő válfajtákat jellemző cukortartalom, a répa suly százalékában és a termés mennyisége kilogramme-ban hectareonként:

az 1-ső fő válfajtánál	15%	és	40—50,000	kilogramm.
a 2-ik	"	12%	és	50—60,000 "
a 3-ik	"	8—11%	és	60—100,000 "

Desprez a cukorrépának 28 különleges válfajtáját mutatta be s azok közül az 1-ső számmal jelelt fehér és rózsaszínű 22% cukortartalomnál 30—33,000 klogr. répatermést ad hectareonként, míg a 16. 25 és 26. számú zöld és rózsaszín fejű 6—9% cukortartalomnál 80—100,000 klogr. répatermést szolgáltat hectareonként.

Ezek oly eredmények, melyek Desprez eljárásának okszerűsége mellett fényes bizonyágot tesznek és hasonló kísérleteknek egyebütt való ismételését is indokolják.

A burgonyát, mint éték, takarmány és szeszégetésre kiválóan alkalmas burgonyát nagyobb mennyiségben Ausztria és Németország, alárendeltebb mérvben pedig Magyarország, Franciaország és Egyiptom állították ki.

Magyarországból Coburg herceg vacsi pusztája a siami és párisi burgonyát; káposztafalvi uradalma pedig a nagy, gömbölyű, kékes héjú takarmány burgonyát küldötte a kiállításra.

Ausztriából Coburg herceg Walterskirchen, Ebenthal és Dürnkroti uradalmi, Larisch gróf karwini uradalma, valamint a zourowitzi szeszgyár, az iglauer neustadti és tresthali, tescheni és troppai, bukovinai és krajnai, gazdasági egyesületek az illető gazdaságokban, illetőleg vidékeken termesztett legjelesebb éték és takarmányrépa

fajtákat állították ki, de a nélkül, hogy azok közelebb megjelölésére a kellő figyelmet fordították volna.

Németországból Hannovernek Lüneburg vidéke továbbá Busch A. massowi birtokos Brandenburgból hoztak burgonyát a kiállításra.

Lüneburg, a termesztett burgonyafajtákat Hannover gazdasági terményeinek gyűjteményes kiállításában mutatta be.

Busch és Gröling pedig közösen rendeztek egy burgonya kiállítást, mely a benne képviselt jeles burgonya fajták nagy számánál fogva, mint különlegesség teljes figyelmet érdemelt.

Busch massowi és Gröling lindenbergi birtokán, részint Amerikából, részint Németország jelesebb burgonyatermő vidékeiből szerzett jó minőségű vetőmag után, gondos művelés által tökéletes vetőmag burgonyák előállítását célozzák és a vetőmag burgonya termesztését, gazdaságuk egyik legkiválóbb ágának vallván, a könnyű, közép és nehéz talaj igényeinek egyaránt megfelelő jó minőségű burgonya megválasztását kiváló gonddal látszanak eszközölni.

A termesztett burgonya fajták között megkülönböztetést tesznek: izlotes éték, keményítő gazdag, szeszégetésre legalkalmasabb, bőtermésű takarmány és korai finom burgonya fajták között.

A Busch és Gröling által termesztett és kiállított burgonya fajták sorozata s azok legkisebb mennyiségének ára, a kiállításához csatolt árjegyzék szerint, következő:

I., Legújabb amerikai burgonyák.

1. Early rose, korai rózsza	10 font 1 tallér.
2. Peach blow, őszi barack virág	" 1 "
3. Late rose, kései rózsza	" 1 3/4 "
4. Pectless, hasonlíthatlan	" 1 3/4 "
5. Extra early Nermont, rendk. korai N.	1 " 2 "
6. Compton's Surprise, Compton meglepetése	" 4 "
7. King of the earlies, koraiak királya	10 " 3 "
8. Early dexter	" 3 "
9. Eye carpenter	" 3 "
10. Lapstone kidney	" 2 "
11. Hartison	" 2 "
12. White eyed peach blow	" 2 "
13. Red peach blow	" 2 "
14. Early Goodrich	" 1 3/4 "
15. Jackson White	" 1 3/4 "
16. Gleason	" 1 3/4 "
17. Climax	" 1 3/4 "
18. Excelsior	" 1 3/4 "

II., Legújabb amerikai burgonyák, melyek azonban már Európában növekedett vetőmag után termesztettek és egyéb jónak bizonyult burgonyák.

A., kései és közép korai fajták.

a., éték és szeszégetési burgonyák:

19. Márki korai vörös v. fürstenvaldi	10 ft.	2/3 tallér.
20. Daheri	"	2/3 "
21. Calico	"	2/3 "

22. Paterson féle hires Victoria..	10 fut.	$\frac{2}{3}$ tallér.
23. Seed	"	1 "
24. Fehér Sieberhausi Nassauból	"	$\frac{2}{3}$ "
25. Van der Veer	"	1 "
26. Paterson féle kék vese (saláta)	"	1 "
27. Pacsirta	"	1 "
28. Dalmahory	"	1 "
29. The aucen's pasate, királyné	"	1 "
30. Hummelshayni kék haju	"	1 "

b. takarmány burgonyák:

31. Rusticoas Pinkey	10 ft.	$\frac{2}{3}$ tallér.
32. Óriás Sand	"	$\frac{2}{4}$ "
33. Óriás Alalmout	"	$\frac{2}{3}$ "
34. Amerikai fehér	"	$\frac{2}{4}$ "
35. Bavina	"	1 "

B. korai fajták.

a., korai étek burgonyák:

36. Lübbeauani korai fehér gömbölyü	10 ft.	$\frac{2}{3}$ tallér.
37. Early Gosdrich, 1870. szállítás után	"	1 "
38. Korai kék gömbölyü	"	$\frac{2}{3}$ "
39. Lanis d'er	"	$\frac{2}{3}$ "
40. The ashtop fluke	"	$1\frac{2}{4}$ "
41. Korai murta Chiliból	"	$1\frac{2}{4}$ "
42. Paterson féle veres vese	10 ft.	1 tallér.
43. Hatheles burgonya fehér hosszú	"	$\frac{2}{3}$ "
44. Frigyes Károly herczeg	"	$1\frac{2}{4}$ "
45. Prolifix	"	1 "
46. The king of the eathies, koraiak királya	"	1 "

b., korai étek és szeszfőzési burgonyák:

47. Peerless, hasonlíthatlan 1872. szál.	10 ft.	1 tallér.
48. Early rose, korai rózsa 1871. 1872.	"	1 "
49. Late rose, kései rózsa 1872.	"	$1\frac{2}{4}$ "

A burgonya minták mérsékelt csomagolási költség felszámítással, díjmentesen szállítatnak Busch által a Lavenburgi és Gröling által a Berlinben lévő vasuti állomásokhoz.

Az árak nagyobb mennyiségek vételénél jelentékenyen mérsékeltek; — 100 ft. ára ugyanis az illető burgonya fajta 10 ft.-ra meghatározott árának csak mintegy öt szeresét teszi.

Franciaországból burgonyát a Pensionnat des freres des écoles chrétiennes állított ki, mely intézet Rheims melletti gazdaságában burgonya fajták nagyobb számával tétet időnként kísérleteket. A nyári hónapokban csakhamar megfogyadt, de meg nem újított burgonya mintáknál nagyobb érdeket egy kimutatás keltett; melyben 95 fajta burgonyának, az 1868-ik évben mutatott termés mennyisége és egészségi állapota volt feltüntetve.

Egyiptomból a Khedive, Ismael basa állította ki a burgonyát, mint ott is mivelt gumós növényünket.

3. Fejezet: A SZÁLÁS TAKARMÁNY FÉLÉK.

Bármi nagy jelentőséggel birjanak a szálas takarmány félek a mezőgazdasági üzletben, mégis természetesnek vehető, hogy azok a kiállításban csak alárendelt szerepet játszhattak.

A szálas takarmány félek ugyanis oly terményei a

gazdaságnak, melyek szabályszerű körülmények között ok-szerűen, csak az őket termelt gazdaságban fogyaszthatók és a forgalomból már terjedelmességük folytán is inkább ki vannak zárva.

A szálas takarmány-félék azért, a mezőgazdaság egyéb terményeinek kíséretében rendszerint csak oly körülmények között állították ki, midőn az illető gyűjteményes kiállítás, egy gazdaság vagy vidék termelési viszonyainak feltüntetését célozta.

A szálas takarmány-félék, némi nagyobb mérvben, csak Ausztria, Olaszország, Franciaország, Belgium és az Észak-Amerikai egyesült államok gazdasági terménykiállításában mutattak be.

Ausztriából Schwanzenberg herczeg csehországi Slavne Slavinszky gallicziabeli Kleczagorna jószága, — továbbá Felső-Ausztria és Karinthia gazdasági egyesületei, állították ki szálastakarmány-féléket.

Schwanzenberg herczeg csehországi urodalmain termesztett szálas takarmánynövényeket részint nyalábba kötve, részint pedig a megüledett kazalból kimetszett koczka alakjában mutatta be. — Nyalábba kötve s inkább diszítésre felhasználva a lóher, a csomós ebir és a francia perje érdemelnek említést. Koczkában kivágyva pedig a szép zöld réti széna és a barna széna jöhetnek tekintetbe.

Slavna Slavinszky Galiczia kleczagornai birtokos, a fűfélék magtermesztését, gazdasága egyik kiváló ága gyanánt ápolván, a termesztett mintegy 40 fűfélék, a kifejlés állapotában nyalábba kötve állította ki.

A felső-ausztriai gazdasági egyesület, mint vidékének fő szálastakarmány növényeit a lóher s az ezzel lóher füvesnek vetni szokott fűféléket, nyalábba kötve mutatta be.

A karinthiai gazdasági egyesület pedig a területén készített és használt szálas takarmányféléket mint a német alpesi legelő s gazdasági, barna és savanyu szénát megfelelő csinos kis rácsokba helyezve állította ki.

Olaszországból egyes nagyobb birtokosok és gazdasági egyesületek állították ki a nyalábba kötött szálastakarmánynövényeket és különösen a lóherét és baltaczimet.

Franciaországból, a Pensionnat des freres des écoles chrétiennes és Pilat Brebiéresi, gazdasága állították ki szálastakarmánynövényeket, nyalábba kötve. A Pensionnat terménygyűjteményéből a fűfélék, — a Pilat-éből pedig a flandriai luczerna és baltaczim érdemeltek kiváló figyelmet.

Belgiumból a mezőgazdasági termények egész gyűjteményét a belga belügyministerium állította ki s a szalmás gabbaneműek között az általánosabban termesztett fű- és szálastakarmánynövények megfelelő elhelyezésére is tekintettel volt.

Az észak-amerikai egyesült államokból szálas fűféle takarmányműeket nyalábba kötve, a North Pacific Railway Road Company állított ki.

A kiállított fűfélék csaknem kivétel nélkül 4—5' magas növést mutattak; kiváló figyelmet azonban, valamennyi között a timotifü érdemelt. (Folytatása következik)

T Á R S A L G Ó.

A torda-aranyosi gazdasági egyesület által rendezendő

SZARVAS MARHA KIÁLLÍTÁS

Programja.

A torda-aranyosi gazdasági egyesület folyó évi szeptember 20-án Felvincz mezővárosában szarvasmarha kiállítást rendez, melynek programja következőleg szól:

A) Általános szabályok.

- 1) A kiállításon csakis erdélyi magyar fajta pályázhat.
- 2) A kiállítandó állatok szeptember hó 19-kén esti 8 óráig az aranyosszéki székháznál működő rendező bizottnak lesznek bejelentendők, holott azok jegyzékbe vétetvén, a tárlat megnyitásáig ugyancsak a bizottnak által kimutatott helyiségekbe el fognak szállásoltatni.
- 3) A tejelő állatok 19-kén este, s 20-kán reggel a kinevezett bizottságok jelenlétében fogják a tejpróbát kiállani, melyről pontos jegyzék vétetvén fel, annak értelmében fog az illető jutalom elhatározatni.
- 4) A kiállítás a rendező bizottnak által e végre előre berendezett helyiségen szeptember 20-kán reggeli 8 órakor veszi kezdetét, és tart d. u. 1 óráig, a mikor a kiállítás tartama alatt megejtett bírálatok közzé tétetni s a díjak ki fognak osztatni.
- 5) A kiállítók községi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy kiállított állatjaik sajátjuk, és saját nevelésök.
- 6) A bírálatnál az általános értékhatároz.

B) Díjazások.

- 1) Két darab 4 éves bika nyer
első: 10 aranyat;
második: 6 aranyot;
ezen díjakat Tordamegye, Város és Aranyosszék ajánlja fel.
- 2) Két darab 3 éves bika
első: állami arany érmet;
második: 8 aranyat.
- 3) Két darab 2 éves bika
első: állami arany érmet;
második: 6 aranyat.
- 4) Két darab 1 éves bika
első: állami ezüst érmet;
második: 4 aranyat.
- 5) Két darab 4—6 éves tenyésztés tehén sikerült idején
első: állami arany érmet;
második: 6 aranyat.
- 6) Két darab legjobb tejelő tehén
első: 5 aranyat;
második: állami ezüst érmet.
- 7) Két darab 3 éves üsző
első: 4 aranyat;

második: állami ezüst érmet.

- 8) Két darab 2 éves üsző
első: 3 aranyat;
második: állami ezüst érmet.
- 9) Két darab 1 éves üsző
első: 3 aranyat;
második: 2 aranyat.

Tordán, a torda-aranyosi gazdasági egyesület választmányának 1874 június 13-kán tartott üléséből.

Nagy Ferencz,
elnök.
Vélics Ödön,
titkár.

19.467. szám.

1873.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy a már négy ízben megtartott dohánykiállítás folytán tapasztalt kedvező eredmények által indítatva, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar kir. ministerium a hazai dohánytermelés előmozdítása és a dohánykezelés tökéletesítése tekintetéből a jelen évi dohánytermésből a jövő 1875-ik év április havának 10-ik napján ismét egy kiállítást rendezend, úgy mint eddig az országos magyar gazdasági egyesület köztelkén, Pesten, mely alkalommal a csak saját szükségükre termelők is részt vehetnek termelvényeikkel a kiállításban.

A kiállítás alkalmával kiosztandó jutalomdíjak a következők leendenek, u. m.:

a) 10 aranyérem	} oly nagytermelők számára, kik a	
10 ezüstérem		dohánytermelést, kertészek, dohányo-
10 bronzérem		sok és napszámosok segítségével üzik.
b) Pénzjutalmak, és pedig:		
5 jutalom 50 frtjával	} oly kisebb termelők és dohányo-	
10 „ 25 „		sok vagy kertészek számára, kik
20 „ 10 „		dohánytermelést saját háznépük segítségével akár saját, akár bérlett, akár rész iránt mivelte földeken üzik.

A kiállításbani részvét módzatai a következők:

1-ször. Minden kiállítani kívánó termelő és kertész, ha a kincstár számára termelt, a beváltásnál a beváltó bizottságnál; ha külkereskedésre termelt, a raktározáskor az illető pénzügyi hivatalnál; végre pedig, ha csak saját szükségére termelt, közvetlenül a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumnál írásban jelentse be abbéli szándékát, hogy termelvényével a kiállításban résztvenni akar.

2-szor. A kiállítás az egyes termelők által beküldendő mutatványokból lesz összeállítandó. — Ezen mutatványok a jelentkező kincstár számára termelők terményéből a beváltás alkalmával, a termelő a beváltó pénzügyi tisztviselő és a jelenlevő törvényhatósági biztos együttes jelenlétében lesznek részrehajló válogatás mellőzésével kiválasztandók;

a külkereskedésre termelt dohányoknál a mutatványok az illető raktárolási közeg s a termelő tulajdonos által közösen választandók; a csak saját szükségükre termelők által beküldendő mutatványok, a községi elöljáróság jelenlétében csomagolandók, mely hiteles bizonyítványt állítand ki arról, hogy a kiállító, a beküldésre szánt mutatvány által képviselt dohányt, ott helyben maga termelte, s hogy a mutatvány részrehajló válogatás nélkül összeállítva az egész termelt mennyiséget képviseli. Minden mutatványnak három ily külön csomagokból kell állani.

3-szor. Ezen mutatvány-csomagok lehetnek:

a) a nehéz dohány-fajoknál a válogatott és mind a három osztályú szivarlevelekből, valamint a közönséges válogatott dohányból;

b) a kerti dohányfajoknál pedig csak a válogatott vagy az első osztályú levelekből.

A mutatványmagok egyenként 2—2 fontnál többet nem nyomhatnak, vagyis egy mustra, melynek három csomagból kell állani, 6 bécsi fontnál nehezebb ne legyen.

4-szer. A mutatványok zsineggel összeszorítandók, s a zsinegre ráalkalmaztatván a szükséges feliratokat tartalmazó bárcza, a zsinetek végei a bárczához lesznek erősítendők a termelő pecsétjével, és azon beváltó vagy raktározási pénzügyi hivatal, vagy helyi elöljáróság pecsétjével, a mely előtt a mustra összeállítatott.

5-ször. A mustrára erősített bárczán jegyeztessék fel:

a) a termelő tulajdonosnak vagy kertésznek neve;

b) a megye és községnek vagy pusztának neve, a hol a dohány termeltetett;

c) a bárcza alatti dohánylevelek által képviselt termés mennyisége;

d) a terület nagysága, a melyen az összes termelés előállítatott;

e) végre a kincstár számára termelt dohányoknál a beváltási osztályozás eredménye, vagyis azon körülmény, hogy mennyi dohánylevél soroztatott minden egyes osztályba, ugyszintén megjegyzendő a kincstár által kifizetett beváltási árösszeg is.

6-szor. Ezen mustra-csomagok az illető pénzügyi hivatalok által azonnal jól begöngyölve, a pesti dohánybeváltó-hivatalhoz lesznek átküldendők, a mely azokat egyelőre őrzése alá veendi.

Ha azonban egyes termelő mutatványait önmaga kívánná a kiállításra beszállítani, o szándékában akadályozva nem lesz, sőt az illető dohánybeváltó-hivatal és a külföldre termelt dohány tekintetében az eljáró pézgyűőri biztos részéről fedezeti iratokkal fog elláttatni.

7-szer. Ezenkívül a beváltó vagy raktározó pénzügyi hi-

vatalok egy külön jegyzéket is készitendnek, melyre a pályázatra jelentkezők nevei és a jelentkezés napja egyenként bevezetettvén, minden egyes pályázóra nézve külön bejegyzendők az 5-ik pont alatt foglaltakon, t. i. a mustrán levő bárcza pontos tartalmán kívül, az illető pénzügyi hivatalnak abbeli megjegyzései is, hogy vajjon

a) az illető pályázó önállóan és saját földjén termelt-e? vagy pedig mint feles kertész;

b) hogy a kincstár vagy pedig külkereskedés számára termelt-e az illető, vagy végre mint saját szükségére termelő?

c) hogy az illető pályázó az 1872-ik évi termelési idény tartama alatt a fennálló dohányjövedéki szabályok ellen nem vétett-e, mely utóbbi esetben utalványai a díjazásnál nem lesznek figyelembe vehetők.

8-szor. Ezen jegyzékeket a beváltás és raktározás befejezés után az illető pénzügyi hivataloknál legfeljebb a jövő évi márczius hó végeig Pesten közvetlenül a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar királyi miniatériumhoz terjesztendik fel, a mely aztán a mustrákat a pesti dohánybeváltó-hivaltól átvévén, azokból fogja a kiállítást összeállítani, melynek befejezésével fog az e czélból szervezendő szakértő bíráló bizottság ítélete szerinti jutalomdíjosztás megtörténni.

9-szer. A kiállítás befejezte után a beküldött dnhánymutatványok egy állandó gyűjtemény alakítására lesznek felhasználva.

Végre pedig figyelmeztetik a közönség, hogy a kiállításra a dohánytermékeken kívül, még a dohánytermelés, kezelés, gyártás- és felhasználásnál alkalmazásba jövő hazai gyártmányu iparcikkek is felvételnek, s ezeknek bejelentése az országos magyar ipar-egyesület által leendő jó eleve eszközöndő.

Budapesten, 1874-ik évi január 15-én.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministeriumtól.

Levelezés.

Kolozs, 1874 juniushó 28.

Értesitem e becses lapok olvasóit, hogy vándor tanár Fekete Pál ur Székváros s Palatka helységek felől jöve, e kis városunkba is megérkezett. Rég óhajtott, és várt vendég volt nálunk.

E városnak van tíz szőlőhegye, melyeknek holdja évenként tíz-tizenöt erdélyi veder mustot ad. E szőlőhegyek emberi emlékezet előtti időkben ültetettek, — az újabb nemzedék alig tudja a mívelés alatt tartani a 124 hold szőlő területet.

Vasárnap lévén a mezei munkás nép egy része előtt a Harasztmál nevű szőlőhegyben tartá tanítását, kevés kivétellel az intelligencia is képviselve volt e gyakorlati tanításon. Mindenki megelégedetten távozott.

Az éji vonattal Felvincz-felé utazott tovább vándor tanárunk.

D: Veres Sándor.

EGYVELEG.

* Lapunktelőfizetőit bátrak vagyunk tiszteletteljesen figyelmeztetni, hogy a jelen évfolyam első fele lejárt, miért is azelőfizetések szíves megújítást ideje korán kérjük eszközölni, hogy alap küldésében késedelem álljon be.

Az „Erdélyi gazda” kiadó hivatala.

— A fogarasi ménes szervezése, mely az erdélyi és kárpátvidéki országrészek ló-tenyésztőinek régi óhaját képezi, legközelebb bevégzett ténynyé vált; f. évi június hó 15-én indított ugyanis utnak Mezőhegyesről Fogarasra azon mintegy 85 lipizzai fajú anyakanczából álló tenyészanyag, mely után Erdély pompás havasai legelőin helyes párosítás és nevelés mellett bizonyára a legkitűnőbb hegyi fajú országos méneket fogjuk nyerhetni. A ménes létszám összesen 100 anyakanczával van megállapítva, mely létszáma az eredeti terv szerint lehetőleg tiszta fajtájú székely kanczák vásárlása által volna kiegészítendő. Már több év óta gyűjtetett össze Mezőhegyesen a lipizzai tenyészanyag, mely most Fogarasra vitetett, s melyben Majestoso-Favory-Pluto és Conversano-törzsek többé kevésbé, tiszta származású példányok által képviselve vannak. Apalovakul egyelőre a bécsi kiállításon méltán közfigyelmet keltett Majestoso és Conversano ménnek mellett egy kitűnő öreg Favory, egy pluto s még két másodragu mén fog alkalmaztatni. Igen kívánatos volna, ha az új állami ménes számára a lipizzai fejedelmi ménesből származó egy-két eredeti mént lehetne szerezni, hogy a kitűnő vért teljes eredetiségében lehessen fenntartani. Az új negyedik állam-ménés parancsnoka Illiczky alezredes, ki sok éven át az erdélyi méntelep élén áll az ottani tenyésztési viszonyokat alaposan ismeri, főállatorvosa Pistelka, egy szakmájában kitűnő fiatal ember, a ménesgazdaság vezetője pedig Lázár Jakab igazgató, ki már azelőtt mint fogarasi kincstári erdőmester alapos helyi ismereteket szerezhett. Az új ménesintézet tehát szakavatott ügybuzgó kezekre lévén bízva, a siker reményével üdvözölhetjük megalakulását, kívánván, miszerint a hazai ló-tenyésztés fejlesztése érdekében virágozzék s gyümölcsözzék. (Földmívelési érdekeink.)

— Vinczellér képezde Erdélyben. Az erdélyi részek javára, mint a „P. N.”-ban olvassuk, nagy fontosságú ajánlatot tett Velicska Lajos hunyadmegyei bábolnai birtokos, ki tudomást nyervén arról, hogy a kereskedelmi miniszter elődjei ígérete alapján Erdély számára, melynek közgazdasági egyik jövője nagyon nemes borai művelésében fekszik, egy az egész ország rész által melegen óhajtott nagy szükséglet pótló vinczellérképezdét óhajtott felállítani, következő, minden dicsőretn felül álló hazafias ajánlatot mutatott be Bartal miniszter urnak. Az említett célra Velicska ur felajánl egy emeletes kisszebb-szerű kastélyt, mely a tanárok és tanulók elszállásolására elég-egyes osztályokkal bír; ugy szintén melléképületet, gyümölcsös kertet, nagy pinczét összes szőlőjét tanczélokra, a némi részben szükséges adaptatiókhoz anyagot, és pedig téglát, homokot, vasat, erdejéből tölgyfát, mindezt ingyen ajánlja fel; ezen kívül a tanulók által szőlőjében teljesítendő munka visszapótlásokért

a tanulókat egyenruhával ellátni, vagy esetleg élelmezésökhöz élelmiszerekkel járulni kész. Mindezt azon óhaj által vezetettve ajánlja föl, hogy hazájának hasznos szolgálatot tegyen. Oly ajánlat ez, minő legelső s leggazdagabb főurainknak is becsületére válnék. Nem kételkedünk, hogy a miniszter ur e nemes ajánlatot elfogadja, a minek teljesítésével a Királyhágóntuliatat igen lekötölezendí, anyival is inkább, mert Bábolna a marosmenti jeles borvidéken áll, Szászváros állomáshoz $\frac{3}{4}$ órányira s vasuti összeköttetésben a megyékkel és székelységgel. Ily olcsó intézetet még nehéz pénzvizonyaink közt is fel lehet állítani Erdély adókétségének emelésére, s nagy jövőjü boripara érdekében.

* Az országos baromfikiallítás rendező bizottságának elnöke Grubiczy Geyza az említett tárlat tárgyában érdekes jelentést mutatott be az állat és növény honosító társaság vátasztmányának, mely jelentés külön lenyomatban is megjelent és szerkesztőségünkhez beküldetett. Lapunk szűk tere nem engedí a bővebb részletezést, csak azt említjük meg, hogy a bírálat pontozatok alapján történt u. m. fajta tisztaság 2 — testnagyság 4 (és pedig nagyság 1, erős testalkat 1, széles állás 1, rövid végtagok 1.) fejlődési képesség 3, — szép küllem 1, — a tökéletes példány tehát összesen 10 pontozat által jeletetett.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

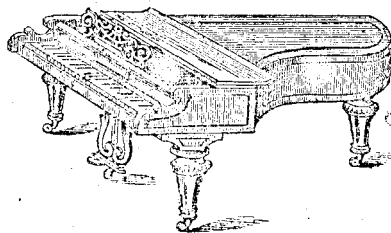
Főmunkatárs: Vörös Sándor.

H I R D E T É S E K.

ZONGORÁK ÉS PIANINÓK.

Mindennemű zongorák kicseréltetnek.

Játszott zongorák 80—250 foritig

Zongora
nagy raktár

Triska Ferencz
Kolozsvárt.

Kijavító
intézet

— a távirdai hivatalal szemben —

Árjegyzékek bérmentve.

Zongora hangolás bármily távol
vidéken is olcsó áron elvállaltatik.

(21)

(1—26)

Jelzalog-kölcsönöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — dacára a jelenlegi kilt pénzvviszonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta utján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 26—52

TARTALOM: Értesítés és kérelem. — A háromszéki trágyakezelés. — Gazdasági szemle a bécsi közkiállításán. (Folytatás.) — Társalgó. — A torda-aranyosi gazdasági egyesület által rendezendő szarvasmarha kiállítás programja, — Hirdetmény. — Levelezés. — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

(3.)

FELHIVÁS JÉGBIZTOSÍTÁSRA.

(13—26.)

A jégbiztosítási idény beálltával van szerencsénk a t. gazdaközönség tudomására hozni, hogy társaságunk az idény is minden mezei termény: mint takarmányfüvek, kukorica, minden gabna nemek, olajos növények, szőlő és dohány

jégverés általi elkarosodása ellen biztosítást eszközöl.

A díjazás lehető olcsóra van szabva s megtekinthető úgy a központon, mint minden ügynökségnél, hol a módozatok iránt is tájékozás nyujtatik.

Biztosítások fogadtatnak el, aratás és betakarítás után fizetendő váltókra is.

Egész községek, mint eddig, az idény is külön kedvezményben részesülnek.

Kárait a „Victoria“ mint tudva van, minden haladék nélkül, méltányosan rendezi és fizeti.

A „Victoria“ évek óta Erdélyben a legtöbb kárt fizeti s e czimen már összesen

mégy milliót

haladó összeget juttatott vissza a közönség kezébe.

A gazda közönség tisztelettel hivatik fel tehát, jégbiztosítási ajánlatát egyenesen a „Victoria“ ügynökeihez adni be.

Kolozsvárt, 1874. június 1-én.

A „Victoria“ biztosító társaság Kolozsvárt.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő — 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ÁRA KRAJÉZÁROK B A N										
Kolozsvár	július	630—650	450—470	440—460	175—185	420	110—130	65—85	1100	23
Nagy-Várad	jun. 23	650—750	600—630	480—550	220—250	430—460	160	100	850	20
Maros-Vásárhely	június 25	590—654	460—490	440—470	144—174	—	200—210	120—160	1100	20
Károly-Fehérvár	jun. 27	645—653	515—525	445—450	160—188	—	255—275	90—140	1000	22
Nagy-Szeben	septem. 29	620—687	—	467—507	180—133	533—600	80—85	60	700	22
Brassó	ápril. 28	670—759	599	461—477	163—170	363	—	—	—	20
Besztercze	június 23	600—640	420	480	170	—	100—140	80—130	750	16
Nagy-Enyed	június 25	575—613	488—538	400—450	188—210	—	270—280	55—65	1100	13
Szamosujvár	június. 29	680—740	520—590	440—480	190—200	—	240	50	1200	18
Deés	június. 30	640—680	600—620	420—400	180—190	—	130—140	65—90	800	18
Torda	septem. 23	600—640	540—580	400—420	100—110	—	170—180	70	800	15

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 72 frt 20 kr. Ezüst árkelet 106.50

Bécsi marhavásár: Felhajtattott 4109 darab hizó ökör. A forgalom gyenge; árak: gallicziai 27.30 frt. magyar és német hizó ökör 27½—31 frt. a vágósúly mázsája.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvárt